821/09

Den 27. maj 2009 blev i sag nr. 75.275:

xxxx xxxxx xxxxxxxx
xxxxx xxxxxx xx
xxxx xxxxxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren, der har pensionsforsikring i PFA Pension, klager over selskabets afvisning af at udbetale ydelser som følge af tab af erhvervsevne.

Selskabet henviser til, at det ikke er sandsynliggjort, at klagerens erhvervsevne er nedsat med mindst 1/2, hvilket er et krav for udbetaling i henhold til de gældende forsikringsbetingelser.

Klageren, der er født i 1950 og har været direktør i eget bureau, har pensionsforsikring i PFA Pension. Den giver i henhold til forsikringsbetingelserne ret til udbetaling ved tab af erhvervsevne og til præmiefritagelse, såfremt den generelle erhvervsevne bliver nedsat til 1/3 eller mindre samt ret til præmiefritagelse, såfremt den generelle erhvervsevne bliver nedsat til mindst 1/2.

Det fremgår af sagen, at klageren lider af tinnitus. Af notat af 23/4 2008 fra speciallæge i øre-, næse og halssygdomme P.H. fremgår:

> "57-årig med eget firma indenfor …, der er voldsom plaget af sin bilaterale tinnitus og er derfor ved at afvikle sit firma.
> Audiogrammet som anført.
> Der er foretaget MR-scanning, der viser normale intracranielle forhold.
> Har sagt til pt., at han skal tøve med afvikling af sit firma indtil han har fået høreapparater.
> Der er en DL på 0 % hø., 8 % ve."

Af notat fra specialkonsulent i Center for Hjælpemidler og Kommunikation fremgår:

"**Beskæftigelse (nuværende/tidligere):**
Har bl.a. arbejdet på … lufthavn i meget støj i 4 år - men det var i 1970'erne.
Er i dag selvstændig med eget firma inden for …. Har flere ansatte, men oplever at have tiltagende svært ved at klare det, da han føler, han skal sige hva' mange gange, og han får sværere og sværere ved at følge med i kommunikationen.
Det betyder, at han føler håbløshed, og at han som chef mister autoritet.
Benytter mail mere og mere for at undgå kontakt.

Varighed af tinnitus og forhold/omstændigheder omkring dens debut:
Oplevede en nat i 2003, at han pludselig vågnede med en voldsom tinnitus. Så voldsom at han tog en hovedpinepille, bankede hovedet ind i sit skab for at slippe fri og gemte hovedet i sin dyne. Han har haft tinnitus siden.

Tidligere behandling/forsøg på behandling mod tinnitus:
Ingen.

Klientens egen beskrivelse af sin tinnitus (tone, styrke, variation mv.):
Tinnitus er en høj hyletone med klimt som en kirkeklokke.
tinnitus er med svingende styrke, uden dog at forsvinde helt på noget tidspunkt.

THI score (S 1):
74 **-** tyder på en svær tinnitus.

Bemærkninger til THI:
Han giver da også under samtalen udtryk for, at tinnitus generer meget og han føler sig ret håbløs. Samtidig er han ikke meget for høreapparater, da han mener, de underminerer autoriteten, og at man vil blive betragtet som mindre kompetent som mennesker med høreapparater. Han fortæller, at så han en person med høreapparater, ville han gå til en anden, da han ville formode, at den hørehæmmede ikke ville kunne høre.

Forhold omkring søvn:
Tinnitus er værst ved indsovning.
Falder egentlig ret hurtig i søvn, men vågner så i løbet af natten og kan ikke sove. Han er så meget træt næste morgen og oplever i løbet af dagen, at han overmandes af træthed.

Tilbydes bedsidemasker til afprøvning. Det vil han gerne, men giver udtryk for, at han ikke helt tror på at den virker.

Forhold omkring arbejde:
Har sat sit firma til salg. Oplever ikke længere at kunne klare arbejdet.

Stressfaktorer:
Føler Sig ikke stresset.

Spændinger (nakke, skulder, kæbe), blodtryk:
Ingen.

Medicin:

Ingen. Tager meget sjældent smertestillende medicin.

Målinger (audiometri) foretaget på CHK:
Ikke foretaget målinger.

Støjfølsomhed:
Ikke målt

Kort resumé af samtalen:
H.S. vurderes at være voldsomt plaget af tinnitus, og han er funktionsmæssigt påvirket af sin lidelse. Han har tillige en højfrekvent hørenedsættelse, så resultat med behandling af HA vurderes at blive god.
Han er dog meget skeptisk, og stiller sig tvivlende overfor behandlingen/bedsidemaskere n.
Han synes selv, at høreapparater minimerer hans kompetence, men er også nok klar over, at han har en fordom i den henseende.
Vi taler foruden tinnitus og hørenedsættelse også om tekniske hjælpemidler såsom Artone mobilhalsslynge og adapter til TV. H. er dog ikke interesseret i yderligere tekniske hjælpemidler. Men nu har jeg oplyst ham om muligheden, og skulle han senere få interesse, så ved han lidt om hvad der findes.

Derfor vurderer jeg også, at HA skal være med telespole. Han vil ellers helst have dem så små som muligt. Spørger til cic apparater, som jeg dog må afvise som værende brugbare for ham.
Fortæller ham at han kan få Dot fra GN Resounds, Phonak apparater eller Widex uden telespole, men at han i så fald ikke er 'fremtidssikret' og først kan få nye om 4 år.
Hvorimod hvis han vælger HA med telespole, så vil vi på sigt kunne hjælpe ham yderligere."

Klageren anmeldte ved skadeanmeldelse af 22/5 2008 til selskabet, at han på grund af tinnitus havde været nødsaget til at afhænde sin virksomhed pr. 1/8 2008, da han ikke var i stand til at varetage sit arbejde deri. Af skadeanmeldelsen fremgår:

"**Sådan er min tinnitus**
En lys og høj lynende tone som gennemskærer alt. Den er på begge ører og ligger bagerst i hovedet. Niveauet kan stige til det extreme uden at jeg foretager en aktivitet. Den kommer pludseligt, f.eks. medens jeg sidder i sofaen, sidder i et møde, eller i bilen. Ved sengetid er den størst. Jeg falder dog hurtigt i søvn, men vågner igen 2 timer senere og har derefter søvnløshed resten af natten.

Arbejdslivet
Tinnitus på arbejdet er mit største og mest desperate problem. Jeg kan kun tale med 2 medarbejdere ad gangen og de skal ikke tale i munden på hinanden. Jeg beder om gentagelse af det sidste nævnte og starter mange gange forfra. Jeg er lang tid om at svare, holder hænderne for ørerne og hovedet og mine svar falder langsomt og ofte usammenhængende. Koncentrationsevnen er forlænget '10 km.' Det er værre ved kundemøder. Større forsamlinger er fuldstændig udelukket ligesom diskussioner ikke kan gennemføres. Når jeg går til store møder, snakker jeg kun med sidemanden, og jeg kan ikke holde mig koncentreret om et foredrag (= indlæg) fordi jeg hører ikke det hele. De passager som f.eks. kunne være morsomme eller markante kan jeg ikke samle op, og forstå - fordi jeg ikke kan høre det. Under

selskaber, må jeg hele tiden spørge: 'Hvad siger du ?' - 'Jeg hørte ikke lige'. - Det samme om foredragsholderen - uanset om denne taler i en mikrofon eller ikke.
Det er et problem, at jeg ikke kan høre hvad der tales om ved bordet ved siden af - når alle andre kan. Det kunne jeg tidligere.
På mit arbejde falder jeg i søvn af udmattelse ved 09.00 og 13.30 tiden og sover ca. 2 - 4 timer. Det er meget pinligt for personalet, og jeg vækkes kun hvis telefonen ringer. Derfor har jeg taget den tunge beslutning at afhænde min virksomhed, fordi jeg ikke kan præstere mere på arbejdet som leder, igangsætter, kreativ og inspirator. Der arbejdes med sidste arbejdsdag den 30. juni 2008. Jeg befinder mig sammenkrøllet i en stor sæk med bind for øjnene.

Privatlivet
Min kæreste skal gentage alt hvad hun lige har sagt. Også når hun sidder lige overfor mig. Hun gør ofte lidt grin og taler overdrevent tydeligt. Ved selskabsmiddage hører jeg kun summen af stemmer, og personer skal henvende sig direkte og tale højt og der skal være støjfrit. Mine børn er trætte af, at deres far ikke kan forstå hvad de siger. De giver mange gange op med bemærkningen; 'årh., det kan osse være lige meget'. Sexlivet er ikke den nydelse, som normalt bliver bedre og smukkere med årene. Tinnitus'en klinger højere end orgasmen. Min læsning af litteratur er ophørt. Jeg kan ikke gennemføre læsning af f.eks. kriminalromaner som før, hvor jeg vendte 2 på en weekend."

Af lægeattest af 4/6 2008 fremgår bl.a.:

"

8 Mener patienten at kunne a) deltage i sit hidtidige arbejde? …	NEJ JA ☐ ☒	Hvis JA: Fra hvornår? ☐ På fuld tid ☒ På deltid 2,4 timer dagligt …

"

Klageren anførte senere i udateret skrivelse til selskabet:

"Nye oplysninger i anmeldelsen om invalidepension.

Efter jeg har afsendt skadesanmeldelsen gør jeg opmærksom på følgende forhold som har indtruffet.

1) Jeg har på grund af tinnitus og hørenedsættelse måttet af hænde min virksomhed. Jeg står i dag uden arbejde. Jeg har været selvstændig i 29 år, og har måttet sælge fordi jeg ikke kan koncentrere mig om at betjene mine kunder, og fordi jeg har mistet min autoritet overfor mine medarbejdere. Jeg kan desuden ikke fagligt magte at udøve mit erhverv.

2) Det fremgår af erklæringen fra Center for Hjælpemidler og Kommunikation …, at de vurderer mit men til 74%. (=thi 74). Dette faktum mener jeg er afgørende for den vægtning i Deres behandling af min anmeldelse. Undersøgelsen hos CHK var langt grundigere end af speciallæge P.H."

Center for Hjælpemidler og Kommunikation anførte i skrivelse af 2/10 2008 til klageren:

"På foranledning af forsikringsselskabets brev til dig, hvori der er anført, at du har afslået høreapparatbehandling, har jeg lavet et forløbsoversigt, over den behandling du har modtaget via CHK.

April 2008 henvises du til CHK via din ørelæge.

9. maj 2008 er du til samtale her på CHK, hvor vi taler om tinnitus, strategier for at leve med tinnitus og høreapparatbehandling. Du er usikker og tvivlende overfor om høreapparater hjælper, men du accepterer at vi prøver det. Du får endvidere en Besidemasker med hjem på prøve, for at afklare om den kan være med til at give dig en bedre søvn.

13. juni 2008 får du udleveret Micro SaviaArt fra Phonak med telespole, så du er fremtidssikret, såfremt der på sigt bliver behov for ekstra hjælpemidler. Samtidig får du udleveret en KeyPilot (fjernbetjening til høreapparaterne)

Bedsidemaskeren aflevere du igen. Den har ikke hjulpet på søvnen.

Ved kontrol den 16. juli 2008 oplyser du, at du har brugt høreapparaterne flittigt, men at du ikke synes de har hjulpet på din tinnitus.

CHK udsender i august måned et opfølgende spørgeskema, hvori det fremgår at din tinnitus er blevet værre. Der er ikke yderligere behandlingstiltag via CHK.

Dette er en kort oversigt over det forløb, der har været her på centeret."

Selskabet anførte i skrivelse af 9/12 2008 til klageren:

"Vi har nu behandlet oplysningerne og må desværre meddele dig, at du ikke kan få udbetaling for nedsat erhvervsevne.

Hvorfor får du afslag
For at du kan få udbetaling, kræver det som minimum, at din erhvervsevne er nedsat til halvdelen i alle erhverv. Efter samråd med vores lægekonsulent har vi vurderet, at din erhvervsevne ikke er nedsat i det omfang. Derfor giver vi afslag på din ansøgning.

Du kan læse mere om reglerne for din forsikring i de vedlagte forsikringsbetingelser.

Hvordan har vi vurderet din erhvervsevne?
Vi har bedømt din erhvervsevne ud fra en samlet vurdering af dit helbred og din indtjeningsevne inden for dit erhverv.

Vores vurdering bygger på din ansøgning, lægeerklæring 1 og akter fra Center for Hjælpemidler og Kommunikation. Vi har samtidig lagt vægt på, at du har tinnitus.

Af anmeldelsen dateret den 22. maj 2008 fremgår, at du har svært ved at høre og koncentrerer dig. Når der er flere personer samlet kan du ikke skelne stemmerne fra hinanden og må derfor bede om at få gentaget det der er blevet sagt. Du sover dårligt om natten på grund af niveauet af tinnitussen, og falder derfor i søvn på arbejdet i løbet af dagen. Du har arbejdet som direktør i eget firma. Firmaet er nu afhændet idet du ikke så dig i stand til, at koncentrere dig om, at betjene kunder, og fordi du følte at du havde mistet sin autoritet overfor dine medarbejdere.

Af lægeattest dateret den 4. juni 2008 fremgår, at du har været sygemeldt på deltid siden 1. februar 2008. Lægen vurderer, at du kan passe dit arbejde 2-4 timer om dagen. Lægen vurderer prognosen til at være dårlig.

Af undersøgelse foretaget af center for hjælpemidler og kommunikation dateret den 9. maj 2/2 2008 fremgår at du plages ret voldsomt af tinnitus, og at dette påvirker din funktionsevne.

Der forventes et godt resultat med høreapparat. Du mener, at høreapparater mindsker din kompetence men vælger, at få et høreapparat. Center for hjælpemidler og kommunikation testede din tinnitus (ud fra et spørgeskema) hvor du fik 74 point, hvilket svares til en svært tinnitus. Du anfører i 'klientformular S 1 - tinnitus' din helbredstilstand som god. MR- scanning er normal.

Af vurdering fra speciallæge P.H. dateret den 23. april 2008 fremgår at speciallægen opfordrer dig til at afvente med at afvikle dit firma indtil du har fået høreapparater.

Det findes ikke godtgjort på baggrund af de lægelige oplysninger, at der foreligger en erhvervsevnenedsættelse i dækningsberettiget grad på baggrund af tinnitussen."

Klageren har ved skrivelse modtaget af nævnet den 22/12 2008 nedlagt påstand om, at selskabet skal anerkende, at hans erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad. Klageren har til støtte herfor anført:

"Efter fremsendelse af ansøgning om invalidesum den 22. juni 2008, indhentes forskellige attester fra speciallæge og fra Center fra Hjælpemidler og Kommunikation (CHK) …. Der gives afslag i.h.t. brev af 9. september 2008. Og mit svar til PFA vedlægges.
Jeg mener at have krav på invaliderente når jeg rettelig ER syg og ikke har arbejde, uanset den lægefaglige vurdering mener noget andet. Jeg sælger ikke en ellers velfungerende og veletableret virksomhed uden grund."

Selskabet har ved skrivelse af 20/2 2009 fastholdt sin afgørelse over for nævnet. Selskabet har til støtte herfor anført:

"Afslag på udbetaling af forsikringsydelse sker på baggrund af, at PFA vurderer, at J.S.s erhvervsevne ikke er nedsat med mindst halvdelen grundet tinnitus.

PFA har lagt vægt på, at tinnitusen debuterede akut i 2003, men at det først er i 2008, at H.S. oplever, at det medfører, at han ikke kan passe sit arbejde.

Generne er ikke objektivt dokumenteret, men alene subjektivt beskrevet. Det eneste objektive fund er en mindre hørenedsættelse på det ene øre, og dette antages ikke at medfører en betydende erhvervsevnenedsættelse.

PFA har noteret sig, at H.S. blev rådet af speciallæge i øre-, næse- og halssygdomme P.H. til at afvente med afvikling af sin virksomhed, idet speciallægen havde en forventning om, at høreapparater ville mindske H.S.s gener. På trods af dette råd valgte H.S. at afhænde sin virksomhed før afprøvning af høreapparater. Yderligere har PFA lagt vægt på, at H.S. umiddelbart var imod høreapparater, idet han mente, at de minimerede hans kompetence.

Generne fra den omtalte tinnitus synes ikke at kunne have været utålelige, når H.S. havde forbehold mod at anvende et hjælpemiddel, der ifølge speciallæge i øre-, næse- og halssygdomme P.H. ville kunne mindske hans gener.

PFA har lagt vægt på, at der ikke findes lægelig dokumentation for, at H.S.s erhvervsevne er nedsat i dækningsberettiget grad.

Ved revurdering af afgørelsen finder PFA ikke, at der foreligger væsentlige nye oplysninger. Der er ikke oplysninger om andre lidelser end tinnitusen, og PFA og PFA's lægekonsulent, der er overlæge og speciallæge i neurokirurgi, vurderer, at denne alene ikke medfører et erhvervsevnetab på mindst halvdelen, og at der findes stillinger, som H.S. vil kunne bestride på mere end halv tid trods sin tinnitus.

Klageren anførte herefter i skrivelse af 29/2 2009:

"Den vurdering som PFA ligger til grund for afgørelsen er bedømt ensidigt af selskabets egne ansatte. Min anker er, at der ikke er fremlagt belæg for afslaget.

Det anføres tillige, at jeg har tinnitussymptomer. Det er en fordrejning af min sag. Jeg har ikke symptomer, og det står heller ikke i attesterne. Det er at nedgøre min situation fordi jeg reelt bærer sygdommen.

Yderligere anfører PFA, at de i en samlet vurdering har bedømt mit helbred ud fra hvad jeg er uddannet som, og tidligere har været ansat i. Det er en vildfarelse! PFA har intet kendskab til min uddannelse, og de erhverv jeg tidligere har været ansat i. Det ligner et påfund som er grebet ud i luften for at slippe for at udbetale pensionen.

Jeg må også konstatere det der ligner en selvmodsigelse. I afslaget begrundes det, at jeg på den ene side ikke mener at høreapparaterne hjælper, samtidig med at tinnitus er blevet værre. Det benytter PFA som en begrundelse, men det er irrelevant og hænger ikke sammen. Min tinnitus er blevet værre og høreapparaterne ikke har afhjulpet min situation. Siden konsultationen hos Center for Hjælpemidler og Kommunikation … fandt sted, har tinnitus forværret mit liv.

Som svar på Deres brev af 26. februar 2009 har jeg yderligere indsigelser:
I brevet anføres det at 'jeg ikke vil gå med høreapparater fordi det mindsker min kompetence'. Det er ikke korrekt. Jeg har gået med høreapparater hver eneste dag siden dagen efter jeg fik høreapparaterne. At jeg ikke tog høreapparaterne på medens audiologen på Center for Hjælpemidler og Kommunikation så på, men først tog dem på hjemme foran spejlet dagen efter, tilbageviser jeg som en fordrejning af kendsgerningerne.

I samme brev står der også at speciallægen har opfordret mig til at vente med at sælge min virksomhed indtil jeg har fået høreapparater. Det var netop det jeg gjorde. Jeg afhændede min virksomhed først efter jeg havde jeg haft høreapparaterne i snart 2 måneder. Jeg tilbageviser PFA 's begrundelse for afslaget."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"**§ 1. Definition af invaliditet/erhvervsevnetab**

Ret til fuld invalidepension og/eller fuld præmiefritagelse indtræder, når forsikredes erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til en tredjedel eller derunder af den fulde erhvervsevne.

Stk. 2. Er erhvervsevnen på grund af sygdom eller ulykkestilfælde nedsat til halvdelen, er forsikrede berettiget til halv invalidepension og/eller halv præmiefritagelse. Den anden halvdel af forsikringen kan videreføres med præmiebetaling eller omskrives til præmiefri forsikring (jf. 'Betingelser vedrørende præmiebetalingen', § 3), og for denne del gælder reglerne i stk. 1."

Nævnet udtaler:

Indledningsvis bemærker nævnet, at det påhviler en forsikringstager at sandsynliggøre sit krav.

Efter sin gennemgang af sagen finder nævnet, at det ikke af klageren er sandsynliggjort, at hans erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad, hvorfor nævnet ikke finder anledning til at kritisere selskabets vurdering.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klagen kan ikke tages til følge.

Marianne Højgaard Pedersen

udskriften bekræftes

Henning Jønsson